

YENİCAMİ KÜTÜPHANESİ

III. Ahmed'in Yenicami Külliyesi'nde yaptırdığı kütüphane.

III. Ahmed, Topkapı Sarayı içindeki kütüphanesinden başka bir de Yenicami'de Hatice Turhan Sultan'ın türbesi yanında bir kütüphane inşa ettirmiştir. Küçük Çelebizâde İsmâil Âsım Efendi, III. Ahmed'in daha önce Hatice Turhan Sultan Türbesi'ne bazı kitaplar vakfettiğini, fakat türbeye giriş çıkışın zor olmasından dolayı bu kitaplardan yeterince faydalanılmadığını görünce türbe girişinin sağ tarafında yeni bir kütüphane yaptırdığını nakleder (*Târîh*, s. 250). III. Ahmed, Hatice Turhan Sultan Türbesi'ne vakfettiği kitaplarla ilgili hazırlattığı Muharrem 1116 (Mayıs 1704) tarihli vakfiyesinde bir kütüphane binası inşa ettirmeyi düşündüğünü ve bu türbeye kitaplarını geçici olarak koyduğunu belirtmiştir (İstanbul Şer'iyye Sicilleri, Rumeli Sadareti, nr. 161, vr. 19^b). Kitaplarla ilgili 18 Safer 1116 (22 Haziran 1704) tarihli bir ruûs kaydından öğrenildiğine göre kütüphanede görevlendirilen dört hâfız-ı kütüb ve bir kâtib-i kütübün maaşları Hatice Turhan Sultan vakfının artan gelirlerinden ödenmekteydi (bk. BA, Dîvân-ı Hümâ-yun, Ruûs, nr. 1, s. 57).

III. Ahmed, Yenicami Külliyesi'nde yapmayı planladığı kütüphane binasını yirmi yıl sonra inşa ettirebilmiştir. Telhîsîzâde Mustafa Efendi *Ceride*'sinde kütüphanenin inşasına başlama tarihini 2 Zilhicce 1136 (22 Ağustos 1724) olarak vermektedir ("2 Zilhicce 1136; bu esnada İstanbul Vâlide Türbesi kurbunda bed' olundu müceddeden kitâbhâne binasına", BA, KK, nr. 7500, s. 179). Kütüphanenin inşası 1137'de (1725) sona ermiştir (Çelebizâde Âsım, s. 251). III. Ahmed, kütüphanenin resmî açılışından önce 15 Receb 1137 (30 Mart 1725) tarihinde Hatice Turhan Sultan Türbesi'ne vakfettiği kitapların yeni yaptırdığı kütüphaneye naklini sağlamış ve bu kütüp-

haneye konulan kitapların bir katalogunu hazırlatmıştır (Süleymaniye Ktp., Yazma Bağışlar, nr. 2742).

Yenicami Kütüphanesi'nin 1138'de (1725-26) düzenlenen vakfiyesine göre kütüphanede dört hâfız-ı kütüb, bir kâtib-i kütüb ve bir mücellit bulunmaktadır (Süleymaniye Ktp., Yenicami, nr. 1200, s. 22^{a-b}). Yine vakfiyede belirtildiğine göre hâfız-ı kütübler ancak rehin karşılığında ödünç kitap verebilecekler, kütüphanenin açık olduğu günlerde düzenli şekilde kütüphanede bulunacaklar, kitapları koruma ve temiz tutma konusunda gayret göstereceklerdir. Kâtib-i kütüb ise kütüphanedeki kitapların katalogunu hazırlayacak, ödünç verme de kâtib-i kütüb tarafından yerine getirilecektir. III. Ahmed vakfiyede ayrıca, vakfın nâzırının izni ve bilgisi dışında ödünç kitap verilmemesini, kâtib-i kütübün ödünç verilen kitapları hâfız-ı kütübün yanında defterine yazmasını istemiştir. Mücellit ise kitapları kütüphane içinde tamir edecektir. III. Ahmed kütüphaneye ayrıca bir bevâb tayin etmemiş, bu görevi cami kayyımının günlük 5 akçe ücretle yapmasını istemiştir. Yenicami Kütüphanesi vakfiyesinde kitaplar dışarıya ödünç verilebildiğinden kütüphanenin haftada iki gün açılması yeterli görülmüştür.

Yenicami Kütüphanesi koleksiyonu cilt, tezhip ve yazı bakımından sanat değerine sahip birçok kitap ihtiva etmektedir. Koleksiyonda 1201 yazma ve 1 basma eser vardır. Kütüphanedeki kitaplar 1914'te Sultan Selim Camii'nde kurulan kütüphaneye, 1918 yılında Süleymaniye Kütüphanesi'ne nakledilmiştir. Bir ara Süleymaniye'den eski yerine götürülmüşse de 1928'de tekrar Süleymaniye Kütüphanesi'ne gönderilmiştir (Dener, s. 50-51). Kütüphanenin II. Abdülhamid döneminde bastırılmış bir katalogu mevcuttur (İstanbul 1300).

BİBLİYOGRAFYA :

III. Ahmed'in Yeni Câmî Kütüphanesi Kataloğu, Süleymaniye Ktp., Yazma Bağışlar, nr. 2742, 2743, 2745, 2746; *El Defteri*, Yazma Bağışlar, nr. 2744; Çelebizâde Âsım, *Târîh*, İstanbul 1282, s.

250, 251; Halit Dener, *Süleymaniye Umumi Kütüphanesi*, İstanbul 1957, s. 50-51; İsmail E. Erünsal, *Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri: Tarihi Gelişimi ve Organizasyonu*, Ankara 2008, s. 201, 322, 325, 372, 404, 410, 414, 417, 451, 478; Doğan Kuban, "Yeni Cami Külliyesi", *DBİst.A*, VII, 465-467 (belgeler madde içinde gösterildiğinden bibliyografyada ayrıca tekrarlanmamıştır).

İSMAİL E. ERÜNSAL

YENİCE-i KARASU

Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesinde tarihî bir kasaba.

Trakya'nın verimli düzlüklerindeki İskeçe'nin (Xanthi) 13 km. güneydoğusunda günümüzde Genisea adını taşıyan bir köy durumundadır. Burası Osmanlı döneminde ortaya çıkmış ve Osmanlı mimarisinin Trakya'daki en büyük ve en önemli eserleriyle donatılmış bir kasaba idi; kasaba ve civarı 1371-1912 yılları arasında Osmanlı Devleti'nin bir parçasıydı. XIX. yüzyıla kadar da büyük bir kazanın idarî ve ticarî merkezi durumundaydı. Karasu adı Nesos (Nestos) nehrine yakınlığından dolayı verilmiştir. Nehri Bulgarlar Mesta, Türkler Karasu / Mesta Karasu adıyla anıyorlardı. Bu kelime, 240 km. daha batıda bulunan Yenice-i Vardar'ın kurulmasının ardından muhtemelen ondan ayırt edilmek üzere kasabanın ismine eklenmiştir. 789'da (1387) Osmanlı Sadrazamı Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa'nın vefat ettiği Yenice'nin de burası olma ihtimali yüksektir. Zira o sıralarda Yenice-i Vardar henüz yoktu. 1432'de Burgundiya Dükü Güzel Philipp'in elçisi Bertrandon de la Broquière buradan bahsetmiş, II. Murad'la görüşmek için beklediği bu yeri Jangibatzar (Yenipazar) diye adlandırmış ve ovada Türkler tarafından kurulduğunu (ville champestre) belirtmiştir. 1454-1455 yılına ait bir tahrir kaydında Yenicepazar şeklinde geçmektedir. Bu kayda göre kasaba dokuz mahalleye ayrılmıştır ve 154 müslüman Türk hânesinin (tahminî 700 kişi) bulunduğu bir yerdir. Bunların yedisinin imam olarak kaydedilmesi yedi mescid veya caminin varlığına işaret eder (İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, nr. 0.89, s. 178). Kasabada hıristiyan yoktu, burası yüzyıllar boyunca tamamen müslüman şehri olarak kaldı. XV. yüzyıl boyunca Osmanlılar geniş İskeçe ovasında (45 × 20 km.) pirinç ziraatını başlattılar. 882 (1477) yılı tahririne göre Hrişne köyünün çeltiği yıllık 60.000 akçe vergi geliri getiriyordu. II. Bayezid döneminde sadrazamlığa

Yenice-i Karasu'da Carşı Camii'nin kitabesi (Eleni Kanetaki fotoğraf arşivi)

YENİCE-İ KARASU

taayin edilecek olan Koca Mustafa Paşa, büyük ihtimalle 1498-1502 arasındaki Rumeli beylerbeyliği görevinde iken Yenice-i Karasu'da çok sayıda önemli kamu binası yaptırdı: Bir imaret, bir hamam, elli beş dükkân (birçok tahrirde zikredilir) ve muhtemelen bir medrese ve mektep. Koca Mustafa Paşa'nın inşa ettirdiği binaların II. Dünya Savaşı'na kadar harabe halinde varlığını sürdürdüğü ve ondan sonra Bulgarlar tarafından tamamen yok edildiği belirtilir.

Taşıdığı tarihten on yıl öncesine ait kayıtları ihtiva eden 936 (1530) yılı *Muhasebe Defteri*'nde Yenice-i Karasu'da 204 müslüman hânesinin (yaklaşık 1000 kişi) bulunduğu zikredilir (BA, TD, nr. 167). Buna karşılık merkezi olduğu kazadaki köylerde bazı hıristiyanlar mevcuttu. Kazanın toplam 3022 müslüman ve 1729 hıristiyan hânesinden teşekkül eden 110 köyü vardı. Hıristiyanların büyük bir bölümü on büyük köyde yaşıyordu (köy başına 150 hâne). Bunların çoğu, imtiyazlı bir hıristiyan merkezi ve II. Bayezid'in Edirne'deki külliyesinin vakfı olan İskeçe'de oturuyordu. Bu imtiyazlı ve iyi korunmuş statüsüne İskeçe gelişip büyümüşü. Şehirde en az beş manastır yer alıyordu. 1530'da İskeçe'de on dokuz müslüman hânesine karşılık en az 596 hıristiyan hânesi vardı. İskeçe, Yenice-i Karasu kazasının en büyük yerleşim yeri ve büyümesini daha sonra da sürdürmüştü; buna rağmen kazaya bağlı bir köy statüsündeydi. Diğer hıristiyan köylerinde de küçük müslüman grupları bulunuyordu, bunların hepsi 130 hâne (% 7) dolayındaydı. Kazadaki on hıristiyan köyünden sadece üçünün adı Yunanca, birinin adı Slav kökenli, diğer yedisi Türkçe idi. Türkçe isimler taşıyan 100 köyden yedisinin adında "oba" (Bey obası, Dânişmend obası vb.) kelimesine rastlanması ilk yerleşimcilerin yörük olduğuna işaret eder. Bu 100 köyün bütün sakinleri müslümandı ve az nüfuslu yerleşimlerdi (köy başına ortalama yirmi dört hâne). Ayrıca bunların bazılarında küçük bir hıristiyan grup da yaşıyordu (toplamda yetmiş yedi hâne). 1530 tarihli bu yerleşim modeli gerçekte ilk Türk yerleşimcilerin fetih zamanındaki durumunu yansıtır. XIII-XIV. yüzyıllarda Trakya'ya ait bazı araştırmalarda, savaşlarla dolu Osmanlı öncesi dönemde düzlüklerde yer alan küçük köylerin boşaldığı ve halkın daha emniyetli olan büyük yerleşim yerlerinde ya da surlarla çevrili kasabalarda ve onların civarında toplandıkları tesbit edilmiştir. Osmanlılar bu surlarla çevrili yerleşim yerlerini şiddet yo-

luyla değil barış yoluyla ele geçirdiklerinden hıristiyanlar buldukları yerlerde kalmışlar ve kiliselerini de muhafaza etmişlerdi. Yine 936 (1530) yılına ait defterdeki kayıtlara göre Yenice kazasındaki toplam 5322 hânenin % 65'i müslümanlardan oluşuyordu. Müslüman ve hıristiyan halkın önemli bir bölümü tuzcu, madenci, derbentçi veya çeltikçi şeklinde imtiyazlı bir statüye sahipti. İmtiyazlı hânelere içinde en büyük grubu toplamda 695 hâne ile yörükler meydana getiriyordu. Bu durum, Karasu bölgesinin Osmanlılar'ca fethinden en az bir buçuk asır sonrasında bile müslüman nüfusun hâlâ beşte birinin göçebe olduğu anlamına gelir. Bunlar, özellikle Batı Trakya'nın kuzeyindeki dağlık kesimlerde Rodoplar'da kendi hayat tarzlarına uygun yeterli alan bulmaktaydılar. Bu dağlık kesim Tanrıdağı diye adlandırılmıştı ve göçebeler de Cemâat-i Tanrıdağı şeklinde kaydedilmişti. 950 (1543), 999 (1591) ve 1052 (1642) yıllarına ait kayıtlar, Yenice-i Karasu kazasındaki Tanrıdağı yörüklerinin zaman içinde yavaş yavaş yerleşik hayata geçtiklerini gösterir. 1543'te yörüklerin elli sekiz ocağı (her birinde otuz hâne) vardı (yaklaşık 8000 nüfus); 1591'de kırk dört ocak (6600 nüfus), 1642'de yirmi ocak (3000 nüfus) mevcuttu.

976 (1568-69) yılına ait *Tahrir Defteri*'nde Yenice-i Karasu kasabasının İstanbul'daki Süleymaniye Vakfı içinde yer aldığı dikkati çeker. Kasabada o sırada 223 hâne müslüman ve seksen sekiz mücerret vardı (toplam 1200 kişi), yine hiç hıristiyan yoktu. Mahalle adları da önceki kayıtlarla benzerlik gösteriyordu. Pabuççu ve Havlucular ekonomik fonksiyonlara işaret ediyordu; Mahalle-i İmaret olarak bilinen Mahalle-i Kethüdâ ise sosyal etkinliği belirliyordu. Söz konusu defterde yer alan vergiler Yenice'nin pazar fonksiyonunun en önemli iktisadî faaliyet olduğuna işaret

eder. Bu faaliyetlere dair yıllık 35.800 akçelik vergi gelirinin 25.000'i (% 70) pazar vergilerinden elde ediliyordu. Tahrir kaydına göre şehirde on beş imam ve müezzin, üç hatip, üç dânişmend, iki muallim, yedi akıncı, yedi celep, altı vergi toplayıcısı, beş tuzcu, üç nalbant, tabak, saraç, kâtip, terzi, berber, helvacı gibi meslek mensupları vardı. Müslüman hânelerinin % 10'u mühtedi kökenliydi. Yenice kazası XVI. yüzyılın sonunda bölündü. Kuzeydeki dağlık alanın yarısı Ahî Çelebi kazası oldu (günümüzde Bulgar Smolyan ili). Burası ilk defa 1590'da kaza şeklinde zikredilmişti. Daha batıdaki Çağlayık ise on yıl kadar sonra kayıtlarda kaza diye geçer. Ahî Çelebi, Yavuz Sultan Selim'in şahsî tabibi ve ondan mülk olarak on küçük köyle iki mezra almıştı. 927'de (1521) bunlar Ahî Çelebi'nin emlakine dahildi. Bu tarihten sonra Ahî Çelebi söz konusu köylere ve mezralara daha fazla yerleşimci getirtti ve Edirne'deki medresesiyle mektebine ve Eminönü'ndeki (İstanbul) camisine vakfetti.

XVII. yüzyılın ilk yıllarında Yenice-i Karasu'da başka âbidevi binalar yükseldi. Bunların arasında I. Ahmed'in defterdarı Ekmekçizâde Ahmed Paşa'nın camisi de vardı. Bu caminin tıpkı selâtin camileri gibi revaklı bir avlusu mevcuttu. Evliya Çelebi camiyi tarif edilmez güzellikte, belki yalnızca Eyüp'teki Zal Mahmud Paşa Camii ile mukayese edilebilecek bir yapı olarak tanımlar. Diğer büyük bir yapı kırk ocağı bulunan bir handı. Her iki bina da günümüzde mevcut değildir. Ancak hanın 1012 (1603-1604) tarihli kitâbesi kalmıştır. Nefis bir hattı ve son derece güzel bir metni olan kitâbe I. Ahmed dönemi şairlerinden Edirnevî Tîğî Mehmed Bey'e aittir. Evliya Çelebi 1078'de (1667-68) Yenice-i Karasu'yu düzlükte bir şehir diye tasvir eder ve 400 güzel hânesi bulunduğunu belirtir; mimari eserlerle ilgili ayrıntıları ve-

Yenice-i Karasu'da Ekmekçizâde Ahmed Paşa Hanı'nın 1020 (1611) tarihli kitâbesi (Berrin Yapar fotoğraf arşivi)

rir. Şehirde bir medrese, üç mektep, iki tekke ve kubbeleri kurşunla kaplı bir hamamın varlığını zikreder. Osmanlı mimarisinin Yenice-i Karasu'daki son büyük eseri 1094'te (1683) tamamlandı. IV. Mehmed'in musâhiblerinden Mustafa Paşa burada günümüze kadar gelen bir cami yaptırdı. İki minaresi olan bu cami diğer özellikleriyle de bir çeşit selâtin camii vasfı taşıyordu. Musâhib Mustafa Paşa, IV. Mehmed'in kızı Hatice Sultan ile evliydi ve belki de bu camiyi hanımı adına inşa ettirdiği için hükümdarlara mahsus bir özellik olan iki minare yaptırabilmişti. Yapının kitâbe metni reisülküttâb ve daha sonra vezirîâzam olan Râmi Mehmed Paşa tarafından yazılmıştır ve Osmanlı geç klasik dönem şirinin güzel bir örneğini yansıtır. Ankara'daki Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde caminin vakfiyesinin bir nüshası bulunmaktadır.

1700 yılı civarında tütün ekiminin başlamasıyla Yenice-i Karasu kazasının ekonomisi değişmeye başladı; tütün daha sonra bu yöre ekonomisinin ana metâi haline geldi. XIX. yüzyılda şehir, bütün Avrupa'da çok beğenilen Trakya tütününün toplandığı ve ticaretinin yapıldığı yer olarak şöhret buldu. Almanya'nın Dresden şehrindeki muazzam "Yenice" tütün fabrikası Memlûk tarzı büyük kubbeleriyle, tıpkı İskeçe ve yine Yenice'deki XIX. yüzyıla ait büyük tütün depoları gibi bir zamanların bu önemli ürününün şöhretini hâlâ canlı bir şekilde yansıtır. Nisan 1829'da yakındaki İskeçe şehri depremle tamamen yıkıldı ve Yenice de büyük zarar gördü. Zengin Rum tütün tâcirlerinin bir kısmı Yenice'ye yerleşti. Yenice'ye yeni gelen Rumlar Epirus vilâyetinden (eyâlet-i Yanaya) Rum yerleşimcilerin gelişile daha da güçlendiler. 1847'de Fransız araştırmacısı Viquesnel o zamanki "İlenidjé i Kara Sou"-nun Drama livâsında bir kaza merkezi olduğunu, 700 ile 800 arasında bir hâne-i bulunduğunu, büyük oranda Türkler'le meskûn olup bunların tütün yetiştirdiklerini kaydeder. Şehirde çok sayıda mescid, geniş hanlar ve güzel çeşmeler vardır. Viquesnel ayrıca yaz aylarında şehrin hemen tamamen terk edildiğini, Osmanlı vilâyet yöneticilerinin ve nüfusun büyük bir kısmının o vadadaki aşırı yaz sıcaklığının yol açtığı hastalıklardan kaçmak için İskeçe'ye ve köylerine gittiklerini söyler.

Selânik eyaleti valisine hitaben yazılan ve Yenice kazasında önde gelen yirmi kişi tarafından imzalanan bir arzuhalde (17 Cemâziyelevvel 1277 / 1 Aralık 1860) mahallî idare merkezinin Yenice'den İskeçe'ye

taşınmasının önerildiği dikkati çeker. Bunun gerekçesi kazanın kötü iklimi ("âb u havâsı sakil") ve merkezin köylerine uzaklığıydı. Bu talep ertesi yıl da yenilendi. Ancak bu hususta herhangi bir kararın alınmadığı tesbit edilememektedir. Mahallî rivayetlere göre 1870'te korkunç bir yangın Yenice'nin büyük kısmını yakıp yıktı. Yangının, İskeçeli güçlü toprak sahibi Halil Paşa tarafından Yenice'li zengin bütün üreticisi Hacı Emin Ağa'nın durumunu sarsmak amacıyla çıkarıldığı ileri sürülmüştü. Bütün bunların etkisiyle 1872'de vilâyet idaresi Yenice'den İskeçe'ye nakledildi. Selânik-İstanbul demiryolunun ve daha sonra Porto Lago (Türk dönemindeki ismi Karaağaç körfezi) üzerinden geçen İskeçe-Gümülcine hattının inşası Yenice-i Karasu'yu tamamen kenarda bıraktı ve şehir giderek daha da geriledi. Mostras'ın coğrafya eserinde yer alan ve 1873'ten önceki bir tarihe ait olduğu anlaşılan bilgiye göre burada 1000 civarında hâne vardı, tütün ticareti de sürüyordu. 1892 tarihli *Edirne Vilâyet Salnâmesi*'nde Yenice'de 2600 müslümanın yaşadığı (550 hâne civarında) ve dört cami bulunduğu zikredilir. 1899'da İskeçe kazası için toplam 33.574 kişilik bir nüfus verilmişti (yaklaşık 1590 öncesi Yenice-i Karasu kazasıyla aynı alanda). Bu nüfusun 25.365'i (% 75) müslüman, 3136'sı Rum, 1957'si Bulgar, 107'si yahudi, doksanı hristiyan Çingene ve otuz yedisi Ermeni'ydî. Yenice artık İskeçe kazasının beş nahiyesinden birinin merkezi konumuna düşmüştü. I. Balkan ve I. Dünya savaşları sırasında Yenice-i Karasu, Bulgarlar'ın sert işgal yıllarına şahit oldu. 1922'de bir Fransız nüfus istatistiğinde Yenice'de sadece 844 müslümanın ve 100 Rum'un (birlikte yaklaşık 200 hâne) bulunduğu kaydedilir. II. Dünya Savaşı'nda Batı Trakya'nın yeniden Bulgar işgaline uğraması esnasında kalıntıları taşıyan Osmanlı yapılarının çoğu tahrip edildi. Musâhib Mustafa Paşa Camii de yarı yarıya yıkılmıştı. Minareler, beş kubbeli son cemaat mahalli ve büyük merkezî kubbe tahrip olmuş, geride 1,5 m. kalınlığındaki dış duvarlarla mermer dış kapı kalmıştı. Savaştan sonra 1958'de Yunan kralı Yenice'nin fakir müslüman cemaatine camiyi tamir etmeleri için yardımda bulundu. Mermer bir levha üzerindeki kitâbe bu duruma işaret eder. Caminin küçük bir gömme / iç kubbeli düz, ahşap bir tavanı ve ahşap bir son cemaat mahalli vardı. 1998'de cami yeniden tamir edildi, bugün sadece bu cami ibadete açıktır. Musâhib Mustafa Paşa Camii'nin yakınında Çarşı

(Kasaba) Camii de hâlâ ayakta. Bu yapı herhangi bir işlev görmeden uzun süre kalmış, özelliği olmayan bir binadır. Üslûp hususiyetleri ve yapı elemanları XIX. yüzyılın ikinci yarısına işaret eder. Büyük ve âbidevî kitâbesi Musâhib Mustafa Paşa Camii'nde durmaktadır. Kitâbede inşa tarihinin 1290 (1873) olarak verilir. Burada caminin büyük yangında (1870) tamamen yıkıldığı ve Yenice'li sayesinde ("ehl-i vefâ") bütünüyle yeniden yapıldığı kayıtlıdır. Köyün ucunda Porto Lago'dan Gümülcine'ye giden yol üzerinde Kaygusuz Sultan'a ait Kırklar Tekkesi'nin metrûk binası bulunur; kitâbesindeki tarih 1055'i (1645) gösterir. Yenice-i Karasu (Genisea), bugün İskeçe iline bağlı Vistonida Belediyesi'nin merkezi olup 2001 yılı verilerine göre burada 2576 kişi yaşamaktaydı.

BİBLİYOGRAFYA :

Bertrand de la Broquière, *Le voyage d'outremer* (ed. Ch. Schefer), Paris 1892, s. 176-178; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, VIII, 113-114; A. Viquesnel, *Voyage dans la Turquie d'Europe*, Paris 1868, II, 253-254; Gökbilgin, *Edirne ve Paşa Livâsı*, s. 441-442, 455; a.mlf., *Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlâd-ı Fâtihân*, İstanbul 1957, s. 64-74; H. J. Kissling, *Beiträge zur Kenntnis Thraciens in 17. Jahrhundert*, Wiesbaden 1956, s. 92-93; C. Asdracha, *La région des Rhodopes aux XIIIe et XIVe siècles, étude de géographie historique*, Athens 1976, tür.yer.; H. Reindl [Kiel], *Männer um Bâyezid*, Berlin 1983, s. 302-318; Nusret Çam, *Yunanistan'daki Türk Eserleri*, Ankara 2000, s. 161-169; Berrin Yapar, *Yunanistan'daki Türk Eserlerinde Kitabeler: Dedeagaç, Dimetoka, İskeçe, Gümülcine, Selânik, Kavala, Yenice-Karasu* (yüksek lisans tezi, 2007), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 346-377; Ph. Kotzageorgis, *Mikres poleis tis Ellinikis Chersonesou kata tin prömi neoteri epochi, I periptosi tis Xanthis 150s-170s ai.*, Xanthi 2008, s. 41-79; a.mlf., "O Kazas Geniseas (Yenice-i Karasu) mēsa apō tis Othomanikēs pigēs tou 150u-160u ai.", *Peri Thrakis*, I, Xanthi 2001, s. 69-84; S. Dukata, "Xanthi and Yenice in the Ottoman Period", *Ottoman Architecture in Greece* (ed. E. Brouskari), Athens 2008, s. 312-313; A. Stefanidou, "Mustafa Pasha Mosque", a.e., s. 314-315; I. M. Bakirtsis, *Stoicheia gia tis istoria tis komópolis Geniseas kai tis eparchias tis katá tin Othomaniki periodo*, Xanthi 2010; D. Mavridi - G. Tsigara, *Genisea, néa poli tou Nestou*, Genisea 2010; Metin Tuncel, "Batı Trakya'nın Coğrafyası", *TK*, XIV/159 (1976), s. 133.

MACHIEL KIEL

YENİCE-i VARDAR

Yunanistan'da tarihî bir kasaba.

Günümüzde Giannitsa adıyla anılır. Büyük Makedonya ovasının (Kampania) kuzey kenarında, Paikon dağlarının güney etekleriyle daha güneyde bulunan ve sıg bir göl